EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 612 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Olaszország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2023. évi stabilitási programját

{SWD(2023) 612 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Olaszország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az egy-egy tagállamnak nyújtott maximális

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést[4], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. A Bizottság 2022. december 14-én elfogadta az Olaszország 2023. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt. Emellett a Bizottság 2022. november 22-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2023. május 16-án elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2023. március 13-án elfogadott.

(3) Bár az uniós tagállamok gazdaságai figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai környezet továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az EU határozottan kiáll Ukrajna mellett, az uniós gazdasági és szociálpolitikai stratégia arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Emellett erős hangsúlyt helyez az EU versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

(4) A Bizottság 2023. február 1-jén közleményt[5] adott ki „*A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora*” címmel, hogy fokozza az uniós nettó zéró ipar versenyképességét és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja, hogy támogatóbb környezet kialakításával biztosítsa az ambiciózus uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges nettó zéró technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növelését, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A terv négy alappillére a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a forráshoz jutás felgyorsítása, a készségfejlesztés, valamint az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt[6] is kiadott „*Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás biztosítására, megfelelően célzott beruházásokra, valamint szabályozási

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

intézkedésekre irányulnak. A lejjebb megfogalmazott ajánlások segítenek e prioritások kezelésében.

(5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(6) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[7] célja, hogy gyorsan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. A rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban e reformok és beruházások hozzá fognak járulni az uniós nettó zéró ipar versenyképességének fokozásához is, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiapolitikai országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A REPowerEU-rendelet a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját is bevezeti, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztett, energiával kapcsolatos új reformok és beruházások finanszírozására bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt[8] fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett rá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Elvárása szerint a 2023–2024-re szóló költségvetési politikáknak biztosítaniuk kell az adósság középtávú fenntarthatóságát, valamint fenntartható módon fokozniuk kell a potenciális növekedést. A Bizottság kérésének megfelelően a tagállamoknak a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban ismertetniük kell, hogy költségvetési terveik középtávon hogyan biztosítják a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték betartását, valamint az államadósság megalapozott és folyamatos csökkentését, illetve az adósság prudens szinten tartását. A Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és a vállalkozások energiaársokkoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben az energiapiaci árfeszültségek újbóli megjelenése miatt szükség lenne a

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

[8] COM(2023) 141 final.

támogatási intézkedések meghosszabbítására, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a korábbinál sokkal nagyobb mértékben a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra kell összpontosítaniuk. A Bizottság azt javasolta, hogy a költségvetési ajánlásokat az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló közleményében[9] javasoltak szerint számszerűsítsék és differenciálják, és a nettó elsődleges kiadások alapján határozzák meg. Ajánlása szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, és gondoskodniuk kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források hatékony felhasználásáról, különösen a zöld és digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célokat illetően. A Bizottság jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

(8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzási szabályok átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. A javaslatok értelmében a tagállamok nagyobb mozgástérrel rendelkeznének középtávú terveik kialakítása terén, miközben egy újonnan bevezetett szigorúbb végrehajtási rendszer biztosítaná a középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt kötelezettségvállalások tagállamok általi teljesítését. A jogalkotási munka a tervek szerint 2023-ban lezárul.

(9) Olaszország 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Olaszország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(10) Olaszország 2023. május 2-án benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram az Olaszország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

---

9 COM(2022) 583 final.

10 A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 13.) Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

(11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette az Olaszországra vonatkozó 2023. évi országjelentést[11]. Ebben értékelte Olaszország eredményeit a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén, és áttekintette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Olaszország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá az Olaszország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Olaszország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2023. május 24-én közzétette[12]. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Olaszországban túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Bár történt némi javulás, az országot továbbra is sebezhetővé teszi a magas államadósság és a gyenge termelékenységnövekedés, amihez munkaerőpiaci sérülékenységek és a pénzügyi piacokat érintő nehézségek társulnak, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. Az országra jellemző, régóta fennálló sebezhetőségek az elmúlt években némileg enyhültek, de továbbra is jelentősek, és várhatóan nem fognak gyorsan megszűnni. A termelékenység tartósan alacsony növekedése meghatározó tényező Olaszország hosszú ideje gyenge gazdasági növekedésében, amely lelassítja az államadósság-leépítést, szűkíti a foglalkoztatási lehetőségeket és hatással van a bankok mérlegére. Az államadósság-ráta – a gazdaság fellendülésével – 2022-ben tovább csökkent. Azonban változatlanul magas, és számottevő költségvetési fenntarthatósági kihívást jelent. Az államadósság-ráta az előrejelzések szerint 2024-re tovább csökken, de konszolidációs intézkedések hiányában középtávon növekedni fog. A kormány további intézkedéseket hajtott végre a pénzügyi szektor rezilienciájának támogatása érdekében, és a nemteljesítő hitelek állománya jelentősen csökkent, de a bankok továbbra is nagymértékben ki vannak téve a szuverén kockázatnak. Némi előrelépés történt az egyensúlyhiány kezelésére irányuló szakpolitikák terén, de folyamatos erőfeszítésekre van szükség, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása továbbra is kulcsfontosságú szakpolitikai prioritás, mivel átfogó reformokat és jelentős beruházásokat foglal magában. Ahhoz, hogy a magas államadósságot határozottan csökkenő pályára lehessen állítani, a növekvő adósságszolgálati kamatkiadások és a népesség elöregedésével összefüggő emelkedő költségek közepette olyan többrétű megközelítésre van szükség, amely megfelelő elsődleges többletet biztosító prudens költségvetési politikákon, növekedésösztönző beruházásokon és reformokon, nagyobb adózási fegyelmen, valamint a nemzeti és uniós források hatékony felhasználásán alapul. Olaszország olyan kihívásokkal néz szembe, amelyek tekintetében – a helyreállítási és rezilienciaépítési terv folyamatos és határozott végrehajtása mellett – további szakpolitikai erőfeszítések lehetnek szükségesek, különösen az adózás, a költségvetési keret és a nyugdíjrendszerek, valamint a demográfia, a munkaerőpiac és az energiaügy területén.

[11] SWD(2023) 612 final.
[12] SWD(2023) 634 final.

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján[13] Olaszország költségvetési hiánya a 2021. évi 9,0 %-ról 2022-ben 8,0 %-ra csökkent, az államadósság pedig a 2021. év végi 149,9 %-ról 2022 végére 144,4 %-ra mérséklődött. A Bizottság 2023. május 24-én az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést[14] adott ki, amelyben megvizsgálta Olaszország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2022-ben meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy sem a hiányra, sem az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. 2023. március 8-i közleményével[15] összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2023 tavaszán; ugyanakkor jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Olaszországnak ezt figyelembe kell vennie a 2023. évi költségvetés végrehajtása és a 2024. évi költségvetésiterv-javaslat elkészítése során.

(14) Az államháztartási egyenleget befolyásolta egyes lakásfelújítási adójóváírások új statisztikai kezelése, amelyek elszámolása most tőketranszferként történik, és többnyire 2021–2022-ben volt esedékes[16]. Az egyenlegre hatással voltak továbbá az energiaárak emelkedéséből adódó gazdasági és társadalmi hatások enyhítése érdekében elfogadott költségvetés-politikai intézkedések is. 2022-ben a szóban forgó bevételcsökkentő intézkedések közé tartoztak a villamosenergia- és gázágazatban az általános rendszerdíjak ellenőrzésére irányuló intézkedések, a gáz héakulcsának csökkentése, az üzemanyagárakra kivetett jövedéki adók csökkentése, az egy bizonyos jövedelmi szint alatt kereső munkavállalók társadalombiztosítási járulékainak csökkentése; a kiadásnövelő intézkedések pedig magukban foglalták a villamosenergia- és gázszolgáltató vállalatoknak nyújtott támogatásokat, az alacsony jövedelmű háztartások villamosenergia- és földgázköltségeire vonatkozó szociális kedvezmény kiterjesztését, a munkavállalóknak, nyugdíjasoknak és munkanélkülieknek rászorultsági alapon nyújtott juttatásokat, valamint az öregségi nyugdíjak 2 %-os növelését már 2022 októberében, jóllehet rendes körülmények között az inflációhoz kapcsolódó kötelező indexálás 2023-ban esedékes. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, valamint a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia árára vonatkozó ellentételezési mechanizmusból és a villamosenergia-ágazatban alkalmazott kompenzációs mechanizmusból származó bevételek, amelyek a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról szóló, 2022. október 6-án elfogadott tanácsi rendelet végrehajtását szolgálják. A Bizottság becslése szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe 2022-ben a GDP 2,5 %-a lesz. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült

[13] Eurostat – Euromutatók, 47/2023, 2023.4.21.

[14] COM(2023) 631 final, 2023.5.24.

[15] COM(2023) 141 final, 2023.3.8.

[16] Az új statisztikai módszer következtében 2021-ben a hiány GDP-arányosan 1,8 százalékponttal felfelé módosult. Az új statisztikai módszerrel kezelt adójóváírások hiánynövelő hatása a becslések szerint 2022-ben GDP-arányosan 2,6 százalékpontot tett ki.

költsége a 2021. évi 3,4 %-ról 2022-ben a GDP 1,1 %-ára csökkent, mivel a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét.

(15) 2021. június 18-án a Tanács azt az ajánlást[17] fogalmazta meg Olaszország számára, hogy 2022-ben használja ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, miközben prudens költségvetési politikát folytat. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A tanácsi ajánlás szerint Olaszországnak korlátoznia kell a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal[18] 2022-ben támogató volt, és a GDP –3,2 %-ának felelt meg. A Tanács ajánlásával összhangban Olaszország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,9 %-át (2021-ben a GDP 0,4 %-át) tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz.[19] Olaszország tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalta az energiaárak emelkedéséből adódó gazdasági és társadalmi hatások enyhítésére irányuló költségvetés-politikai intézkedések addicionális hatását (a GDP 2,2 %-ának megfelelő nettó költségvetési többletteher), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Olaszország tehát kellő mértékben visszafogta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(17) A stabilitási programban szereplő költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2023 és 2024 tekintetében egyaránt realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,0 %-kal, 2024-ben pedig 1,5 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése valamivel magasabb, 2023-ban 1,2 %-os, 2024-ben pedig valamivel alacsonyabb, 1,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként azért, mert azzal számol, hogy a beruházások kisebb mértékben járulnak hozzá a növekedéshez; ez utóbbi a kormány előrejelzése szerint az előző évhez képest 3,4 %-kal növekszik, míg a Bizottság 1,8 %-os növekedést prognosztizál.

---

[17] A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Olaszország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 53. o.).

[18] A költségvetési irányvonal a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatok 1. háttérmagyarázatát.

[19] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Ez az épületfelújítási munkálatokhoz kapcsolódó adójóváírásokkal összefüggő kiadások növekedésével magyarázható, amelyek tőketranszferként kerülnek elszámolásra.

(18) A 2023. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 4,5 %-ára csökken. A 2023. évi csökkenés főként a következőket tükrözi: a lakások energiahatékonyságának javítását célzó magánberuházásokat támogató adójóváírásokhoz kapcsolódó tőketranszferek csökkenése, a közszférabeli munkavállalókra vonatkozó kompenzáció csökkenése az állami szerződések 2019–2021 közötti időszakra történő visszamenőleges megújítása nyomán, amivel összefüggésben a hátralékok jelentős részét 2022-ben elkönyvelték, a termelési támogatások csökkenése a villamosenergia- és gázipari vállalatoknak nyújtott alacsonyabb adójóváírásokkal összefüggésben, valamint a főként az inflációhoz indexált államkötvények hozamcsökkenésének betudható alacsonyabb kamatkiadások. A program szerint a GDP-arányos államadósság várhatóan a 2022 végi 144,4 %-ról 2023 végére 142,1 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ra a GDP 4,5 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023 végére alacsonyabb, 140,4 %-os GDP-arányos államadósságot prognosztizál. A különbség a Bizottság előrejelzésében szereplő magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.

(19) A 2023. évi államháztartási egyenlegre várhatóan továbbra is hatással lesznek az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett intézkedések. Ide tartoznak a 2022-től meghosszabbított intézkedések (különösen: a villamosenergia- és gázszolgáltató vállalatoknak nyújtott támogatások, a villamosenergia- és gázágazatban az általános rendszerdíjak ellenőrzésére irányuló intézkedések, a gáz héakulcsának csökkentése, valamint az egy bizonyos jövedelmi szint alatt kereső munkavállalók társadalombiztosítási járulékainak csökkentése), továbbá az olyan új intézkedések, mint a 2023. októbertől decemberig tartó időszakra az összes háztartásnak nyújtandó fűtési támogatás. Ezen intézkedések költségét továbbra is részben ellensúlyozzák az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók. E bevételeket figyelembe véve a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban a GDP 1,0 %-a lesz[20]. 2023-ban a legtöbb intézkedés a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokat vagy vállalkozásokat célozza, bár az energiatámogatási intézkedések többsége nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a célzott támogatási intézkedések összege, amelyet a 2023-ra vonatkozó ajánlásnak való megfelelés értékelése során figyelembe kell venni, 2023-ban a GDP 0,7 %-át teszi ki (szemben a 2022. évi 1,2 %-kal). Végezetül a 2023. évi költségvetési egyenleget a várakozások szerint a GDP 1,1 %-át kitevő mértékben javítani fogja a Covid19 kapcsán bevezetett ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések teljes körű megszüntetése.

(20) A Tanács 2022. július 12-én azt ajánlotta[21] Olaszországnak, hogy 2023-ban folytasson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése[22] alatt tartja, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett

[20] Az adatok az intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

[21] A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Olaszország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 96. o.).

[22] A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése alapján Olaszország esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése nominális értéken 6,4 %-ra tehető.

háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Ugyanakkor Olaszországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Olaszország részére egyebek mellett azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat.

(21) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal restriktív lesz (a GDP +2,6 %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal expanzív volt (a GDP –3,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,9 %-os restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Következésképpen a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett restriktív hatása lényegében a háztartásokat és a vállalkozásokat célzó, az energiaárak emelkedésére válaszul hozott (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések (GDP-arányosan 1,5 százalékponttal) csökkentett költségeinek tudható be. A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugói a nyugdíjkiadásoknak az előző évi inflációhoz való indexálás miatti növekedése, valamint az alacsony és közepes jövedelműek esetében a munkát terhelő adóéknek a közelmúltban elfogadott további csökkentése. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós forrásokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,4 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak majd a költségvetési irányvonalra[23]. Olaszország tehát addicionális beruházásokat kíván finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból, és az előrejelzések szerint fenn fogja tartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Olaszország a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például a vasúti hálózatra, a megújuló energiára, a hidrogénre, a villamosenergia-hálózatokra és a fenntartható mobilitásra, a földterületek és a vízkészletek védelmére, valamint a közigazgatás felhőalapú infrastruktúrájára – irányuló közberuházásokat tervez finanszírozni, részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból. A 2023 májusában Olaszországot sújtó pusztító árvizekkel összefüggésben az ezen árvizekhez kapcsolódó közvetlen szükséghelyzeti támogatás költségét figyelembe fogják venni a megfelelés későbbi értékelései során, és elvben egyszeri és átmeneti intézkedésnek fogják tekinteni.[24]

(22) A stabilitási program szerint a költségvetési hiány 2024-ben a GDP 3,7 %-ára csökken. A 2024. évi csökkenés főként a folyó termelőfelhasználásra, valamint a villamosenergia- és gázipari vállalatoknak nyújtott adójóváírásokra fordított kiadások csökkenését tükrözi. A program azt vetíti előre, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 141,4 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai

[23] Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 2,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak. Ez az épületfelújítási munkálatokhoz kapcsolódó adójóváírásokkal összefüggő kiadások várható csökkenésével magyarázható.

[24] Az egyszeri intézkedés meghatározását lásd a 2015. évi államháztartási jelentésben.

intézkedések alapján a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a stabilitási program hiány-előrejelzésével, bár a Bizottság előrejelzése nem tartalmazza a GDP 0,2 %-ának megfelelő mértékű tervezett hiánynövelő intézkedéseket, amelyek részletei még nem ismertek. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024 végére alacsonyabb, 140,3 %-os GDP-arányos államadóssággal számol. A különbség a Bizottság előrejelzésében szereplő magasabb nominális GDP-növekedésnek tudható be.

(23) A stabilitási program azzal számol, hogy 2024-ben az összes energiatámogatási intézkedést fokozatosan kivezetik. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedést teljesen megszüntetnek. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újra megemelkedni.

(24) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozó megfelelő éves javulást kell elérni, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul[25]. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat[26], valamint azt, hogy a hiányt a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, helyénvaló lenne 2024-ben legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. E javulás biztosítása érdekében a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 1,3 %-ot, amint azt ez az ajánlás is tükrözi. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 1,0 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni, az energiapiaci fejleményekhez igazodva és a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve, majd az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései alapján ennek nyomán a 2024-re ajánlott maximális növekedési rátánál alacsonyabb mértékben növekednének a nettó elsődleges kiadások.

(25) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások változatlan politika mellett 2024-ben 0,8 %-kal emelkednek, ami elmarad az ajánlott mértéktől. A 2023 májusában Olaszországot sújtó pusztító árvizekkel összefüggésben az ezen árvizekhez kapcsolódó közvetlen szükséghelyzeti támogatás költségét figyelembe fogják venni a megfelelés későbbi értékelései során, és elvben egyszeri és átmeneti intézkedésnek fogják tekinteni.

(26) A program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 3,3 %-ról 2024-ben 3,8 %-ra nőnek. A beruházások növekedése a nemzeti finanszírozású beruházások és az EU által – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből – finanszírozott beruházások növekedését tükrözi. A program olyan reformokra és beruházásokra utal, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ilyen a

[25] Vö. az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkével, amely szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok esetében, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

[26] A Bizottság becslése szerint Olaszországnak évente átlagosan 0,85 százalékponttal kellene növelnie a GDP-arányos strukturális elsődleges egyenlegét ahhoz, hogy megalapozott adósságcsökkentést érjen el, vagy biztosítsa, hogy az államadósság középtávon prudens szinten maradjon.. Ez a becslés a Bizottság 2022. őszi előrejelzésén alapult. Kiindulópontja a 2024. évi költségvetési hiányra, illetve államadósságra vonatkozó, az energiatámogatási intézkedések 2024-es megszüntetését feltételező előrejelzés.

közbeszerzési kódex reformja, amely a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét is képezi, valamint a 2023. márciusi felhatalmazó törvényben foglalt adórendszer.

(27) A stabilitási program a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát vázolja fel. A program a költségvetési hiány csökkenését vetíti előre: 2025-ben a GDP 3,0 %-ára, 2026-ban pedig 2,5 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben nem fogja meghaladni a GDP 3 %-át. A program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 141,4 %-ról 2026 végére várhatóan 140,4 %-ra mérséklődik.

(28) Olaszországban a munkát terhelő adóék a többi uniós tagállamhoz képest minden jövedelmi szinten magas maradt, annak ellenére, hogy 2022-ben csökkentették a személyi jövedelemadókat. Ezenkívül az átalányrendszer önfoglalkoztatókra való kiterjesztése aggályokat vet fel az adórendszer méltányosságával és hatékonyságával kapcsolatban. A jövedelemnövekedésre vonatkozó új átalányrendszer 2023-as bevezetése tovább fokozta a rendszer összetettségét. 2023 márciusában a kormány az adórendszer általános reformjáról szóló új felhatalmazó törvényt fogadott el. Ez várhatóan megold majd néhány régóta fennálló gyengeséget, többek között a munkát terhelő adók csökkentésével, valamint az adókiadások és a társasági adók észszerűsítésével és egyszerűsítésével. E reform végrehajtása során alapvető fontosságú az adórendszer progresszivitásának megőrzése, az összetettség csökkentése, a foglalkoztatási ösztönzők növelése, az adózási fegyelem megerősítése és a költségvetési semlegesség biztosítása. E tekintetben a munka adóterhének költségvetés-semleges módon történő csökkentése érdekében lehetőség van a növekedés szempontjából kevésbé hátrányos egyéb forrásokból, például az ingatlanokból, a hozzáadottérték-adóból és az állami tulajdonban lévő tengerparti ingatlanok használatának engedélyezéséből származó bevételek növelésére. Emellett van még mozgástér a környezetvédelmi adók kialakításának javítására is, amelyek a viszonylag magas bevételek ellenére nem mozdítják elő kellőképpen a tisztább technológiákra való átállást, többek között a környezeti szempontból káros támogatások széles körű alkalmazása miatt. Fontos továbbá kezelni azt a régóta fennálló kihívást, amely nem szerepel a felhatalmazó törvényben, nevezetesen a nagyrészt elavult kataszteri értékeket, amelyek az ingatlanadó kiszámításának alapjául szolgálnak.

(29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Olaszország a tervvel összefüggésben 151 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan 3 kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 42 milliárd EUR folyósítására került sor (az összeg az első két kifizetési kérelmet foglalja magában, a harmadik értékelés alatt áll). A terv gyors végrehajtása és a módosítására irányuló tárgyalások mielőbbi folytatása alapvető fontosságú a 2026-ig érvényben lévő Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ideiglenes jellege miatt. Fontos, hogy Olaszország – különösen szubnacionális szinten – megerősítse a közigazgatási kapacitást a tervben foglalt kötelezettségvállalások teljesítése érdekében, miközben a terv zökkenőmentes és időben történő végrehajtásához továbbra is kulcsfontosságú a hatékony és teljes mértékben működőképes irányítási keret. Továbbra is alapvető fontosságú az esetleges késedelmek és a végrehajtással kapcsolatos problémák korai azonosítása, valamint az ezek kezelésére szolgáló intézkedések időben történő meghozatala. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban

Olaszország 2023. március 31-én jelezte, hogy további hiteltámogatást szándékozik igényelni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében. A kiegészítéssel és a REPowerEU-fejezettel kapcsolatos tárgyalások folyamatban vannak, bár Olaszország nem nyújtott be hivatalos javaslatot. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni az Olaszország energiával és zöld átállással kapcsolatos stratégiai célkitűzéseit előmozdító további reformok és beruházások finanszírozását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtásához változatlanul elengedhetetlen a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus és eredményes bevonása, és ezáltal a szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása.

(30) A Bizottság Olaszország kohéziós politikai programozási dokumentumainak jelentős részét 2022-ben, egy részét pedig 2023-ban hagyta jóvá. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezettel kiegészült helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel együtt és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Olaszországban.

(31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Olaszország számos további kihívással szembesül az energiapolitika és a zöld átállás, különösen a megújuló energia elterjedése, a gázszállítás, az energiahatékonyság, a zöld készségek biztosítása és megszerzése és a fenntartható mobilitás kapcsán.

(32) A megújulóenergia-kapacitás nagyon lassan nőtt az elmúlt évben, és a fosszilis tüzelőanyagok aránya az energiaszerkezetben továbbra is jelentős. A megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása érdekében Olaszország a megújuló energiaforrások engedélyezési eljárását szabályozó meglévő kerettel kapcsolatos módosításokat fogadott el. További erőfeszítésekre van szükség a közigazgatási és a jogszabályi keret közötti, nemzeti és regionális szintű koherencia, valamint a legkorszerűbb energiatechnológia szempontjából való jelentőségük biztosítása érdekében. Például az összes kapcsolódó normát egységes szerkezetbe (*Testo unico*) lehetne foglalni; ugyanakkor aktualizálni kell a nemzeti szint alatti hatóságok által a projektek értékelése során követett iránymutatásokat. Végezetül további beruházásokra van szükség a nemzeti hálózat korszerűsítéséhez, valamint az olasz szárazföld, Szicília és Szardínia közötti összeköttetések kiépítéséhez a várható nagyobb termelési kapacitás figyelembevétele és az ehhez kapcsolódó nagyobb mennyiségű megújuló energia felvétele érdekében.

(33) A gázhálózat szűk keresztmetszetei továbbra is fennállnak. Olaszország tárgyalásokat folytat észak-afrikai partnerekkel a meglévő csővezetékek és gázrendszer-összekötők importkapacitásának növelésére irányuló beruházásokról. Ez elősegítené a behozatal diverzifikálását, és ezáltal megerősítené az energiaellátás biztonságát. További beruházásokra van azonban szükség a meglévő belföldi hálózat szűk keresztmetszeteinek megszüntetése érdekében, amely nem rendelkezik elegendő szállítási kapacitással ahhoz, hogy megnövekedett mennyiségű gázt juttasson az ország déli részéről északra. A fosszilistüzelőanyag-infrastruktúrákba való beruházást a feltétlenül szükséges mértékre kell korlátozni, és úgy kell megtervezni, hogy időtálló legyen, elkerülve az éghajlat-politikai célkitűzésekkel nem összeegyeztethető technológiáktól való függést vagy az energetikai átállás költségeinek növekedését.

(34) Olaszország földgázfogyasztása 2022 augusztusa és 2023 márciusa között 19 %-kal csökkent az elmúlt 5 év azonos időszakainak átlagos gázfogyasztásához képest, ami meghaladta a 15 %-os csökkentési célt. Olaszország további erőfeszítéseket tehetne a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentése érdekében[27]. Az épületek energiahatékonyságának javítására irányuló intézkedéseknek célzottaknak kell lenniük. Olaszország épületállománya jelentős energiahatékonysági potenciállal rendelkezik, különös tekintettel a régi és energiaigényes épületek nagy arányára. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő meglévő intézkedéseket ki lehetne egészíteni olyan intézkedésekkel, mint például a legrosszabb energiahatékonyságú épületek, többek között a kereskedelmi célú épületek és a köztulajdonú bérlakások energiahatékonyságának növelésére irányuló, célzott ösztönző rendszerek, biztosítva ugyanakkor a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások elérését és elkerülve a regresszív hatásokat. Ezek az intézkedések különösen a kis-, közép- és mikrovállalkozások javát szolgálnák, amelyek gyakran nem rendelkeznek az energiahatékonyságuk javításához szükséges műszaki és pénzügyi kapacitással. Ugyanezek az intézkedések elősegítenék azt is, hogy csökkenjen az energiaszegénység, amelynek leküzdését további intézkedések is szolgálhatnák, például az energiamegtakarításra irányuló, személyre szabott szolgáltatásokat nyújtó egyablakos ügyintézési pontok. Az energiahatékonyság növelése szempontjából előnyös lenne a környezettudatos tervezés és az energiacímkézés fokozott piacfelügyelete is.

(35) Az infrastrukturális hiányosságok és a környezeti szempontból káros támogatások – beleértve a közúti közlekedést is – továbbra is jelentősek, és akadályozzák a fenntarthatóbb közlekedési megoldásokra való átállást. Például az elektromos töltőállomások átlagos száma nem éri el az uniós átlagot. A környezeti szempontból káros támogatások közé tartozik a magánhasználatra rendelkezésre álló cégautók átalányadózása, valamint a teherszállításban használt dízelolaj jövedéki adójának visszatérítése. Az elektromos töltőállomások kiépítésére és az említett támogatások megszüntetésére irányuló erőfeszítések folytatása kulcsfontosságú a kibocsátásmentes járművek piacának megszilárdításához.

(36) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatok és foglalkozások – többek között a nettó zéró technológiák előállítása, telepítése és karbantartása – terén jelentkező munkaerő- és szakemberhiány miatt kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében ezeknek az intézkedéseknek hozzáférhetőknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett egyének, ágazatok és régiók számára. Olaszországban a zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú, magas és alacsony képzettséget igénylő szakmákat egyaránt érinti a munkaerőhiány. Ugyanakkor a képzési támogatás gyakran nem jut el a zöld átállás által leginkább érintett munkavállalókhoz. A zöld készségek hiánya a közszférában, különösen helyi szinten, szintén hátráltatja a zöld beruházásokat. Olaszország jelentős regionális egyenlőtlenségekkel néz szembe, amelyek súlyosbodhatnak, ha a helyi munkaerőpiacok nem tudják megragadni a zöld átállásban rejlő lehetőségeket. Emellett a zöld készségek fejlesztése, többek között a

[27] A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete és a Tanács (EU) 2023/706 rendelete.

fenntartható talajgazdálkodás terén, kulcsfontosságú lenne az éghajlatváltozás hatásai, különösen a súlyosbodó árvizek és a tartós aszályok elleni küzdelemben.

(37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét[28] az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(38) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; tegyék célzottabbá a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket, és mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. tartsák fenn a zöld és digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat, javítsák tovább az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és lépjenek fel a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. őrizzék meg a makroszintű pénzügyi stabilitást és kövessék nyomon a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Olaszország esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az első, a második, a harmadik és a negyedik euroövezeti ajánlás végrehajtásához.

(39) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi stabilitási programot. Az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti tanácsi ajánlásokat az alábbi 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magas államadóssághoz és a gyenge termelékenységnövekedéshez kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás végrehajtásához. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések – a (38) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárulnak az egyensúlyhiányok kezeléséhez és az euroövezetre vonatkozó ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023 végére szüntesse meg a hatályban lévő energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa az államháztartási hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése támogatási intézkedéseket tesz szükségessé, biztosítsa, hogy ezek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

   Kövessen prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 1,3 %-ra korlátozza.

[28] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

Őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós források hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, és azt ötvözze a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal.

Csökkentse még jobban a munkát terhelő adókat, és tegye hatékonyabbá az adórendszert az adóreformról szóló felhatalmazó törvény elfogadása és megfelelő végrehajtása révén, eközben őrizze meg az adórendszer progresszivitását és javítsa a méltányosságát, különösen az adókiadások – többek között a héa és a környezeti szempontból káros támogatások – észszerűsítése és csökkentése, valamint az adótörvény összetettségének csökkentése révén. Hangolja össze a kataszteri értékeket az aktuális piaci értékekkel.

2. Biztosítsa a hatékony irányítást és erősítse – különösen szubnacionális szinten – a közigazgatási kapacitást, hogy lehetővé tegye a helyreállítási és rezilienciaépítési terv továbbra is gyors és egyenletes végrehajtását. Mielőbb véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak érdekében, hogy gyorsan megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, közvetlenül kiegészítve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet, illetve szinergiát teremtve azzal.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Egyszerűsítse az engedélyezési eljárásokat a megújulóenergia-termelés bővítésének felgyorsítása érdekében, és az így előállított energia felvételének biztosítása céljából fejlessze a villamosenergia-összeköttetést. Növelje a belső gázszállítási kapacitást az energiabehozatal diverzifikálása és az energiaellátás biztonságának megerősítése érdekében. Növelje az energiahatékonyságot a lakossági és vállalati ágazatokban, többek között célzottabb ösztönző rendszerek révén, amelyek különösen a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokra és a legrosszabb teljesítményű épületekre irányulnak. Mozdítsa elő a fenntartható mobilitást, többek között a környezeti szempontból káros támogatások megszüntetése és az elektromos töltőállomások kiépítésének felgyorsítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök